Høringsuttalelse fra NHO Geneo til representantforslag om tiltak mot kriminelle aktører i barnevernet

NHO Geneo viser til representantforslag fra Rødt Dokument 8:5 S (2026-2027) - stortinget.no i kjølvannet av A-krimrapporten.

NHO Geneo deler forslagsstillernes mål om å bekjempe arbeidslivskriminalitet, økonomisk kriminalitet og andre former for misbruk i barnevernssektoren. Barn og unge som mottar barnevernstjenester tilhører samfunnets mest sårbare grupper, og det må stilles høye krav til kvalitet, kompetanse, åpenhet og seriøsitet hos alle leverandører av tjenester.
NHO Geneo mener samtidig det er avgjørende å skille mellom tiltak som styrker kontrollen med useriøse og kriminelle aktører, og forslag som tar sikte på å begrense eller avvikle bestemte organisasjonsformer. Bekjempelse av kriminalitet må bygge på dokumenterte risikovurderinger og treffe de faktiske utfordringene i sektoren.

Følgende faktiske forhold må legges til grunn for å treffe riktige tiltak som svarer på faktiske problemer:

A-krimrapporten gir ikke grunnlag for utfasing av kommersielle aktører

Forslagsstillerne viser til rapporten fra A-krimsenteret i Tønsberg som begrunnelse for å fase ut kommersielle aktører i barnevernet. Etter NHO Geneos vurdering gir ikke rapporten grunnlag for en slik konklusjon.

Rapportens risikovurderinger avdekker ikke særskilt risiko for at kriminelle aktører benytter kommersielle og konkurranseutsatte virksomheter til kriminell aktivitet. Tvert imot peker rapporten på utfordringer knyttet til kontroll og tilsyn med tilskuddsbaserte virksomheter. Flere av virksomhetene som er undersøkt, og hvor det er avdekket sannsynlige kriminelle bindinger eller andre alvorlige risikoforhold, er organisert som ideelle virksomheter.

Den sentrale lærdommen fra rapporten er derfor ikke at én organisasjonsform er mer utsatt enn andre, men at kriminelle aktører kan forsøke å utnytte svakheter i kontrollsystemene uavhengig av om virksomheten er offentlig, ideell eller kommersiell.

NHO Geneo mener derfor det ikke finnes grunnlag i A-krimrapporten for å hevde at utfasing av kommersielle aktører vil redusere risikoen for kriminalitet i barnevernet. Tiltakene bør innrettes mot useriøse og kriminelle aktører, ikke mot lovlige seriøse virksomhetsformer.

Kapasitet og bistandsplikt må ivaretas

Barnevernet er avhengig av tilstrekkelig kapasitet for å kunne oppfylle det offentliges bistandsplikt overfor utsatte barn og unge.

NHO Geneo vil advare mot politiske tiltak som reduserer kapasiteten i sektoren uten at det samtidig foreligger realistiske og dokumenterte alternativer. Erfaringene fra forsøk med utfasing av kommersielle aktører har vist en betydelig økning i brudd på bistandsplikten. Når tilgjengelig kapasitet svekkes, rammer det først og fremst barna som trenger hjelp, omsorg og spesialiserte tiltak.

For NHO Geneo er det avgjørende at barns behov for rett hjelp til rett tid står i sentrum. Organisasjonsform kan ikke være viktigere enn evnen til å levere tjenester med høy kvalitet og tilstrekkelig kapasitet.

NHO Geneo støtter flere av forslagene

NHO Geneo støtter en rekke av forslagene som tar sikte på å styrke kontrollen og transparensen i sektoren og vi har også i prosessen tatt flere initiativ som er godt mottatt av myndighetene og barne og familieministeren.

Forslag 1: Opprettelse av en varslingsenhet mot kriminelle aktører i barnevernssektoren

NHO Geneo støtter etableringen av en nasjonal varslingsenhet som kan bidra til bedre informasjonsdeling, raskere identifisering av kritikkverdige forhold og mer effektiv håndtering av saker som gjelder mulig kriminalitet eller alvorlige brudd på regelverket. En slik ordning kan styrke kommunenes og statlige myndigheters mulighet til å gjøre informerte vurderinger ved anskaffelser og kontraktsoppfølging, men det er samtidig avgjørende at en slik ordning omfatter alle barnevernvirksomheter, det vil si statlige, ideelle og kommersielle virksomheter.

Forslag 2: Felles kontrollsystem og styrkede bakgrunnssjekker

NHO Geneo støtter etableringen av et felles kontrollsystem og et tydelig regelverk som sikrer innsyn i eierstrukturer, økonomiske forhold og virksomhetenes etterlevelse av krav til kvalitet og seriøsitet. Dette er i stor grad dekket innenfor gjeldende lov- og regelverk, men dersom det er forhold som tilsier at dette ikke er tilstrekkelig til å sikre kontroll med kvalitet og seriøsitet, vil en ny ordning være fornuftig.

Alle aktører som leverer barnevernstjenester bør for øvrig underlegges de samme kravene til åpenhet, kvalitet og kontroll, uavhengig av organisasjonsform.

Forslag 3: Digitalisert og automatisk rapportering av bemanning og kompetanse

NHO Geneo støtter intensjonen om en mer moderne og databasert kontroll med faktisk bemanning og kompetanse i tjenestene. Automatisert rapportering kan bidra til økt kvalitet i tilsynsarbeidet, redusert risiko for feilrapportering og bedre grunnlag for å kontrollere at bemannings- og kompetansekrav etterleves. Samtidig bør en slik løsning bygge på eksisterende administrative systemer og utformes slik at den ikke skaper unødvendige rapporteringsbyrder.

Oppsummering

NHO Geneo støtter en betydelig styrking av kontrollen med aktører i barnevernet og støtter forslagene om varslingsenhet, styrket kontrollregelverk og digital rapportering av bemanning og kompetanse.

Samtidig mener vi at representantforslaget trekker feil konklusjon når det kobler risikoen for kriminalitet til kommersielle aktører som sådan. Verken A-krimrapporten eller øvrige risikovurderinger dokumenterer at kommersielle virksomheter representerer en særskilt risiko sammenlignet med andre organisasjonsformer.

Målet må være å stenge ute kriminelle og useriøse aktører, ikke å stenge ute seriøse virksomheter som bidrar med kapasitet, kompetanse og tilbud til barn og unge med store hjelpebehov. Et trygt og bærekraftig barnevern forutsetter høy kvalitet, effektiv kontroll og et mangfold av seriøse leverandører som kan bidra til at alle barn får den hjelpen de har behov for og krav på.

Mvh

Torbjørn Furulund

Bransjedirektør
Helse og Velferd.
NHO Geneo